

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

METODIKA IMPLEMENTÁCIE PRVKOV SPREVÁDZANIA ŽIAKOV ZŠ

(Prvky sprevádzania žiakov na odborné vzdelávanie a prípravu
a na duálny systém vzdelávania)

Bratislava

2018

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja
v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.“

Obsah

1. ÚVOD K METODICKÝM MATERIÁLOM.....	3
2. PRVKY SPREVÁDZANIA ŽIAKOV NA POVOLANIA	4
2.1. PRVOK INFORMOVANOSŤ	5
2.2. PRVOK UTVÁRANIA SEBAOBRAZU ŽIAKA	7
2.3. PRVOK SKÚSENOSŤ ŽIAKA	9
2.4. PRVOK VPLYV	11
3. METÓDY AKTIVIZUJÚCE ŽIAKOV AKO ZÁKLAD PRE PRVKY SPREVÁDZANIA ŽIAKOV NA POVOLANIA.....	13
3.1. METÓDY STANOVENIA PRAVIDIEL VZÁJOMNEJ SPOLUPRÁCE ŽIAKOV	14
3.2. SKUPINOVÁ PRÁCA ŽIAKOV	16
3.3. SPÄTNÁ VÄZBA AKO NÁSTROJ PODPORY UČENIA A SPRÁVANIA	19
3.4. REFLEXIA A JEJ VÝZNAM PRE UČENIE A UTVÁRANIE SEBAOBRAZU ŽIAKA.....	28
4. IMPLEMENTÁCIA PRVKOV SMEROVANIA ŽIAKOV NA PRÍPRAVU NA POVOLANIE SO ZAMERANÍM NA ODBORNÉ VZDELÁVANIE A DUÁLNY SYSTÉM VZDELÁVANIA.....	32
4.1. UKÁŽKY VYUČOVACÍCH PREDMETOV/BLOKU SO ZARADENÍM AKTIVITY NA PODPORU PRVKU INFORMOVANOSTI.....	32
4.2. UKÁŽKY AKTIVÍT PRVKU INFORMÁCIE BEZ ZARADENIA DO KONKRÉTNÝCH VYUČOVACÍCH PREDMETOV	34
5. PODPORNÉ ZDROJE (NÁSTROJE) PRE IMPLEMENTÁCIU PRVKOV SMEROVANIA ŽIAKOV NA ODBORNÉ VZDELÁVANIE A PRÍPRAVU.....	45
6.PLÁN IMPLEMENTÁCIE PRVKOV SPREVÁDZANIA ŽIAKOV NA PRÍPRAVU NA POVOLANIE (SO ZAMERANÍM SA NA OVP A SDV)	47

1. ÚVOD K METODICKÝM MATERIÁLOM

Metodické materiály na podporu sprevádzania žiakov na systém duálneho vzdelávania a na odborné vzdelávanie, boli vytvorené v rámci Národného projektu „Duálne vzdelávanie zvýšenie atraktivity a kvality odborného vzdelávania a prípravy“. Skúsenosti zamestnávateľov a zistenia realizované v predchádzajúcich projektoch poukazujú na to, že žiaci sa o svojom smerovaní po skončení základnej školy rozhodujú príliš neskoro. Sú ovplyvňovaní najmä rodičmi a kamarátmi s malým vplyvom samotných žiakov a ich učiteľov na prvú smerovú voľbu žiaka. Žiaci sa nerozhodujú podľa svojich predpokladov, záujmu a potrieb trhu práce. Vo vyučovaní je pomerne slabo zastúpené podnecovanie žiaka na svoje budúce povolania a život. Je potrebné podporiť priamo na vyučovaní a čiastočne aj mimo neho hlavne štyri oblasti, ktoré sme z praktických dôvodov nazvali ako prvky: *informovanosť žiakov a rodičov, utváranie sebaobrazu žiaka, vplyv žiaka na svoje rozhodovanie a život a praktická skúsenosť, alebo praktické využitie nadobudnutých poznatkov.*

Pretrvávajúca nedostatočná informovanosť o systéme duálneho vzdelávania a zaužívali sa rôzne stereotypné pohľady, napríklad v súvislosti s kariérovou dráhou žiaka sa často vyskytuje presvedčenie, že žiak vstupom do systému duálneho vzdelávania nebude môcť napredovať a ďalej sa rozvíjať. Ďalším všeobecne rozšíreným názorom je, že systém duálneho vzdelávania znamená návrat k podnikovým učňovským školám, a ďalšie stereotypné názory.

Aby sa žiaci viacej pripravovali na svet práce a pre život, je nevyhnutné zvýšiť úsilie učiteľov pripraviť žiakov na svet práce a smerovať ich na povolania, v ktorých žiaci nájdu uplatnenie vo svete práce. Ide o to, aby učiteľ zmenil svoj pohľad na vyučovanie a každý učiteľ, v každom predmete porozmýšľal ako viac priblížiť žiakom svet práce a povolania.

V metodických materiáloch sa zameriavame na rozvoj aktivizujúcich metód v školskej triede, ktoré mnohé školy už viacej alebo menej realizujú. Ak by učitelia už na základnej škole systematickejšie využívali aktivizujúce metódy žiakov, výrazne by sa zlepšila nielen motivácia žiakov, ale aj ich príprava na povolania a pomocou týchto metód, ak sa správne použijú, aj tlak na učiteľa.

Aktivizujúce metódy uvádzame v spojitosti s obsahom vyučovania a jeho štruktúrou. Okrem metód na ich nácvik so žiakmi, uvádzame aj praktické ukážky ako zaradiť prvky požadované v povolaniach a využívame ich aj pri vyučovaní predmetov / blokov priamo v vyučovacích predmetoch a aj ako metódy, ktoré nie sú späté s priamym vyučovaním, no sú dôležité v príprave žiakov na povolania.

2. PRVKY SPREVÁDZANIA ŽIAKOV NA POVOLANIA

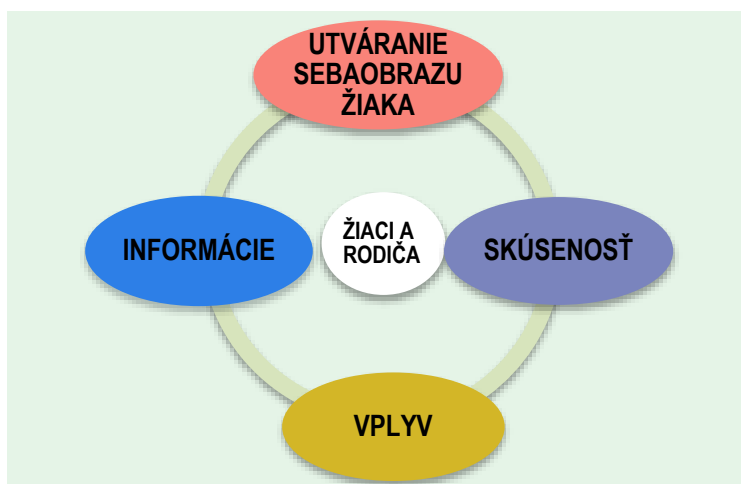
Metodické materiály vychádzajú a sú spracované na základe výsledkov analýz v základných školách na vzorke 6000 žiakov v roku 2014 a 600 žiakov v roku 2015, realizovanom Štátnym inštitútom odborného vzdelávania o kariérovom poradenstve/ sprevádzaní žiakov na povolania a prípravu na život poukazujú na potrebu zintenzívnenia prípravy žiakov na povolania, v ktorých sa môžu uplatniť na trhu práce. V predchádzajúcom národnom projekte „Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami“ boli vytvorené výstupy, ktoré možno ďalej rozvíjať:

- Pre podporu záujmu žiakov o technické povolania boli zariadené moderné odborné učebne: 49 učební pre predmet technika, 49 pre predmet fyzika a 28 odborných učební pre biológiu a chémiu;
- PZ boli vyšškolení v metodickom využívaní pomôcok a zariadenia v rámci štyroch odborných predmetov – fyzika, chémia, biológia a technika;
- Koncepčný materiál “Návrh koncepcie riešenia problémov vedúcich k nízkemu záujmu zo strany žiakov ZŠ o OVP na SOŠ”.
- Praktická metodická príručka pre PZ a OPZ: *Manuál pre organizáciu nových foriem smerovania žiakov ZŠ na povolanie a Katalóg pracovných pozícií a nárokov na ne pre účely profesijnej orientácie* konkrétnych praktických krokov kariérovej orientácie a na zvýšenie záujmu žiakov o povolania, v ktorých sa môžu uplatniť na trhu práce.

Metodika implementácie prvkov sa realizuje na 28 vybraných základných školách v ôsmich krajochoch a ich účinnosť bude zameraná vstupným a záverečným prieskumom ich reálneho dopadu na profesionalizáciu kariérového poradenstva na základných školách.

Prvky smerovania žiakov na povolania

Ide o štyri kľúčové prvky, na ktoré je potrebné zamerať pozornosť v prostredí základnej školy aj školskej triedy, aby sa zvýšila účinnosť profesijnej orientácie žiakov z hľadiska ich budúcej zamestnateľnosti.

2.1. Prvok informovanosť

Doterajšia prax v duálnom systéme vzdelávania (ďalej SDV) poukázala na to, že informovanosť o duálnom systéme vzdelávania je skreslená, alebo nedostatočná. Skreslený pohľad je spôsobený v minulosti existujúcim systémom odborných škôl pri jednotlivých podnikoch, ktorý už nezodpovedá súčasnej situácii na pracovnom trhu, chýbajú relevantné informácie a skúsenosti sprostredkované základným školám, zároveň žiaci často prichádzajú do duálneho systému zo sociálne slabšieho prostredia bez zručností a schopností pre SDV, kde jediným motivátorom je štipendium a často nemajú záujem a predpoklady vykonávať povolanie, ktoré v rámci SDV vykonávajú. Pre spoločnosť a firmy to má negatívne dopady – a to je nezáujem žiakov o povolanie, nezáujem zostať pri povolani, do ktorého spoločnosť a firmy investujú nemalé prostriedky.

Prvok informovanosť je o dostupných informáciách - faktoch, ktoré žiak a rodičia potrebujú pri rozhodovaní sa o budúcom povolaní, môžu ich získať a vyhľadať si ich, prvok informovanosti nie je o zahŕnutí žiaka informáciami.

Prečo je dôležitý

- ak žiaci a rodičia nemajú relevantné informácie, vytvárajú si rôzne predsudky;
- ak žiaci a rodičia vnímajú systém duálneho vzdelávania ako statickú voľbu povolania a nie ako začiatok kariérovej dráhy žiaka, vytvárajú si skreslený obraz o kariérovej budúcnosti žiaka;
- nedostatočné informácie vedú ku chybným rozhodnutiam tých žiakov, ktorí majú predpoklad aj záujem o prípravu na povolanie prostredníctvom SDV, no nemajú dostatočné informácie a prehľad;
- nedostatočné informácie o uplatniteľnosti na trhu práce môžu viesť k zvyšovaniu nezamestnanosti a nezamestnatelnosti mladých ľudí.

Čo je potrebné urobiť v prostredí školskej triedy:

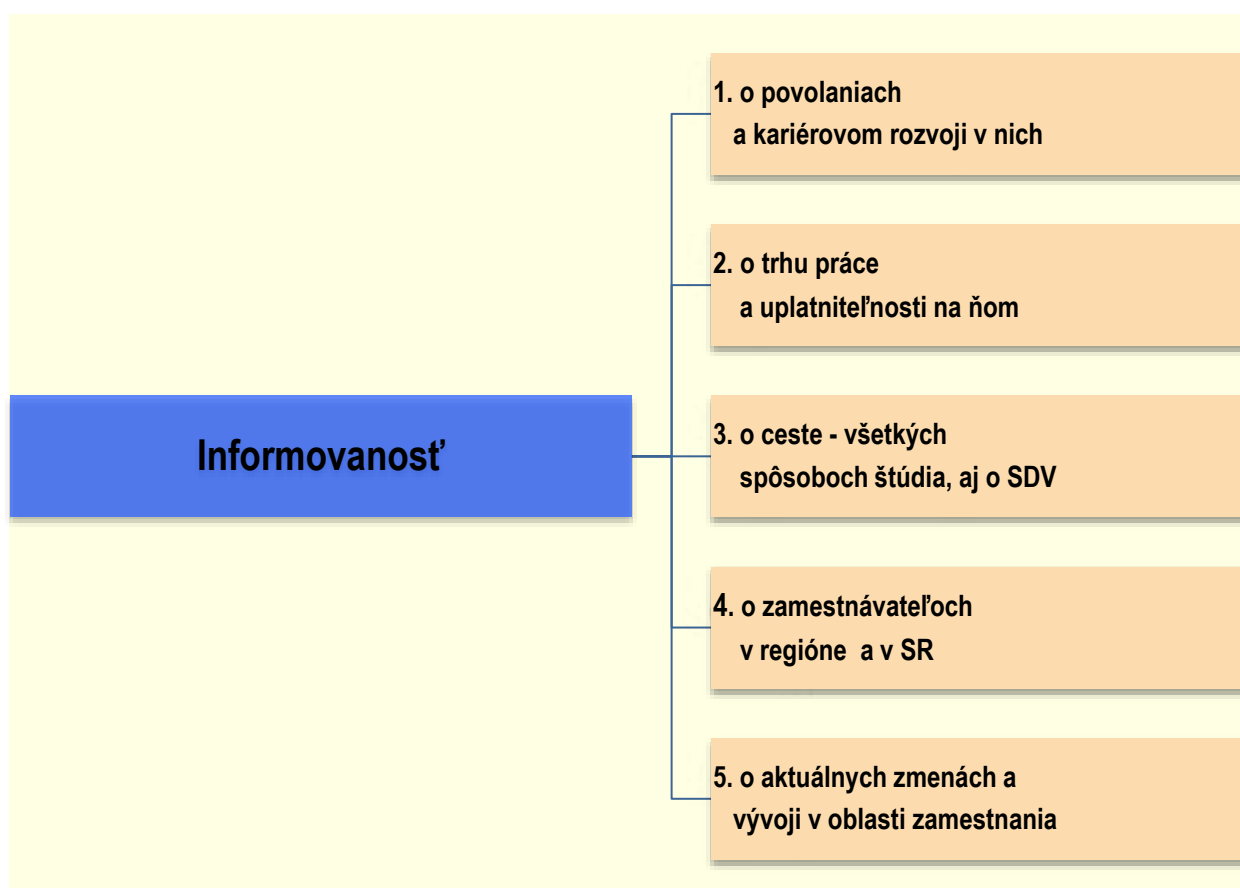
Sprostredkovať informácie

- 1) o povolaniach, uplatniteľnosti a kariérového rozvoja prostredníctvom rôznych povolaní na trhu práce;
- 2) o zamestnávateľoch a povolaniach, ktoré sa u nich vykonávajú a majú z dlhodobého pohľadu uplatnenie;
- 3) o všetkých spôsoboch, cestách dosiahnutia povolania, vrátane cesty prostredníctvom SDV – výhody, smerovanie, možnosť kariérového rozvoja v SDV;
- 4) o zamestnávateľoch a SOŠ s SDV v regióne a na Slovensku;

Vytvoriť, zaviesť a organizovať

- 1) virtuálne centrum na webových stránkach školy, v ktorých budú sprostredkované potrebné informácie pre voľbu povolania;
- 2) návštevy žiakov duál pointov, centier orientácie a poradenských centier;
- 3) stretávanie so žiakmi, inštruktormi alebo inými ľuďmi so skúsenosťami so SDV;

- 4) rôzne aktivity týkajúce sa poznania povolání a spôsobov ich dosiahnutia aj s využitím aj už pripravených metodických materiálov (*Katalóg pracovných pozícií a nárokov na ne, Manuál pre organizáciu nových foriem smerovania žiakov ZŠ na povolanie*)
- 5) inovatívne spôsoby prepájania učebných osnov s praktickým využitím v rôznych povolaniach

2. 2. Prvok utvárania sebaobrazu žiaka

Prvok utvárania sebaobrazu žiaka dnes na ZŠ súvisí so školským úspechom žiaka a s vyhodnotením jeho výkonu od učiteľov, nie je prepojený na kompetencie potrebné pre život a pre uplatnenie sa v živote.

So súčasným vývinom v prostredí zamestnávateľov, nárokov kladených na zamestnancov a pre správne rozhodnutie žiaka o tom, čo bude v živote robiť je nevyhnutné viesť žiakov k utváraní sebaobrazu a budovať ich vnútornú stabilitu, ktorá umožní adaptovať sa na zmeny a získavať nové poznatky počas celého života.

Sebahodnotenie a z neho plynúci sebaobraz o svojich záujmoch, nadaní a schopnostiach žiak získava dlhodobou prostredníctvom spätnej väzby na svoj výkon a správanie od učiteľov a spolužiakov, reflexiou samotného žiaka o svojom výkone a o svojich obľúbených či neobľúbených činnostiach.

Prečo je dôležitý
• ak žiaci nie sú vedení k sebahodnoteniu, nevyhraňuje sa ich záujem a nadanie, • neujasnený záujem žiaka vedie k nejasným rozhodnutiam o povolani alebo o ďalšom rozvoji, • žiaci neskoro zistia, že pre zvolené povolanie alebo ďalšie vzdelanie nie sú motivovaní a rýchlo môžu strácať záujem, • žiaci môžu mať skreslený sebaobraz o svojich schopnostiach a nadaní.

Čo je potrebné urobiť v prostredí školskej triedy:

Prostredníctvom pedagógov

- 1) klásť dôraz na spracovanie aktivít / reflexiu aktivít z hľadiska získanej skúsenosti, a ako si žiak v činnosti počíнал, čo sa mu darilo, čo ho na aktivite zaujalo a pod., je potrebné vytvoriť jednoduchú metodiku pre učiteľov;
- 2) poskytovať žiakom rozvojovú spätnú väzbu;
- 3) naučiť žiakov princípy používania rozvojovej spätnej väzby, aby sa mohli vzájomne podnecovať a posilňovať či rozvíjať svoje záujmy a nadanie;
- 4) vytvárať podmienky na sebahodnotenie žiakov pri členení aktivít do skupinovej práce alebo riadiť celotriednu diskusiu rozvojovým spôsobom spolu so zručnosťami;
- 5) identifikovať záujmy žiakov najmä o technické vyučovacie predmety, pričom je možné využiť testy záujmu o fyziku, chémiu, biológiu a techniku vytvorené v predchádzajúcom NP Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami.
- 6) vytvárať profesijné karty žiakom - zaznamenávanie, sledovanie rozvoja schopností a zručností súvisiacich s ich uplatnením sa na trhu práce,

2.3. Prvok skúsenosť žiaka

Dnes už zo skúsenosti vieme, že ak žiak nepozná reálnu situáciu v praxi u zamestnávateľa veľmi ťažko si vie predstaviť, čo všetko povolanie, ktoré si vybral, zahŕňa. Týka sa to nielen schopností a zručností, ale aj firemnej kultúry, motivačného programu, odmeňovacieho systému, dodržiavania BOZP, možností kariérového rastu a pod.

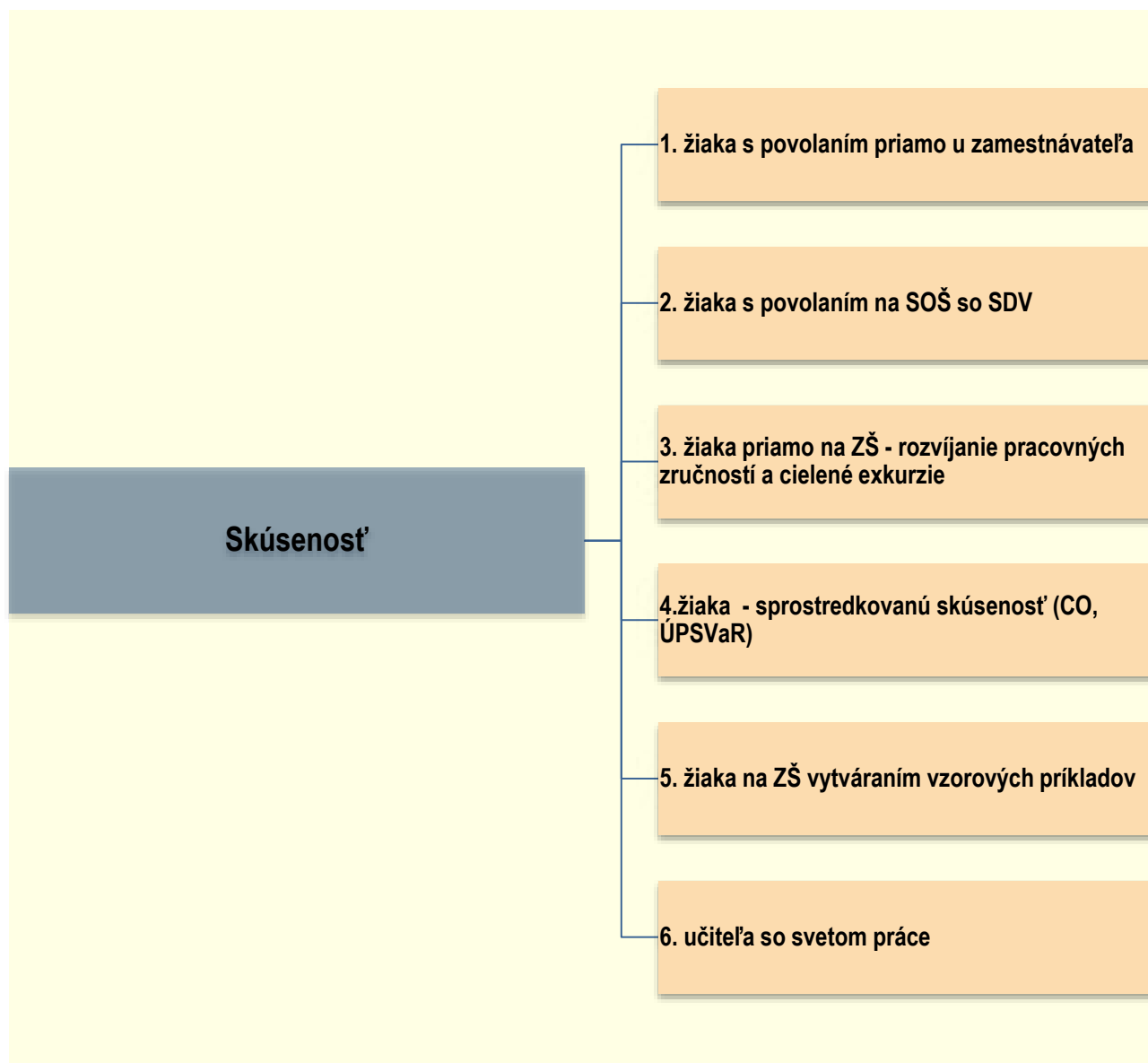
Pri prvku skúsenosť ide práve o vytváranie čo najviac príležitostí pre žiakov, aby sa učili a získavali skúsenosti zo života, zo sveta práce, zo systému duálneho vzdelávania, z poradenských služieb a podobne. Tento prvok je dôležitý na formovanie reálnych predstáv žiaka o situácii vo svete práce a na pracovnom trhu a o možnostiach voľby povolania. Skúsenosť zo sveta práce a utvorený sebaobraz umožní žiakovi vyhodnotiť svoje schopnosti a zručnosti, zároveň podporuje záujem o povolania.

Prečo je dôležitý

- ak žiaci a rodičia nemajú priamu skúsenosť, môžu si vytvárať skreslené predstavy;
- ak žiaci a rodičia nemajú reálne skúsenosti, nevedia čo môžu v budúcnosti očakávať;
- žiaci bez predchádzajúcej skúsenosti môžu zistiť, že zvolené povolanie ich nemotivuje a prípadne nemajú ani dostatočné schopnosti ani zručnosti, aby toto povolanie mohli vykonávať v požadovanom výkonnostnom štandarde;
- vlastná skúsenosť je pre žiakov a rodičov najpresvedčivejšia.

Čo je potrebné urobiť v prostredí školskej triedy:

- 1) odučiť predpísané učivo priamo u zamestnávateľov – ako sa to, čo sa učíme uplatňuje a využíva v praxi;
- 2) umožniť žiakom aby si v praxi vyskúšali zručnosti na SOŠ s SDV alebo sa učili od žiakov v SDV;
- 3) rozvíjať pracovné zručnosti napríklad v predmete Technika, cielene vytvárať podmienky v praxi, napr. skracovať časy na opracovávanie materiálov, zaviesť kontrolu kvality a pod.
- 4) sprostredkovať učiteľom stretnutia so zamestnávateľmi, napr. v Centrách orientácie alebo v Duál pointoch na plánovanie odučenia predpísaného učiva a v praktickom svete povolanií
- 5) zaviesť ciele exkurzie pre žiakov, ktoré sú aj učebnou a skúsenostnou aktivitou žiakov;
- 6) poskytnúť žiakom sprostredkovanú skúsenosť v Duál pointoch, v Centrách orientácie, v poradenských centrách CPPPaP;
- 7) poskytnúť žiakom individuálnu alebo skupinovú skúsenosť s poradenskými službami - prostredníctvom medzi sektorovej spolupráce s regionálnymi Úradmi práce sociálnych vecí a rodiny;
- 8) vytvárať príležitosti na získanie skúseností a zručností žiakov v škole s využitím vzorových príkladov.

2.4 Prvok vplyv

Analýzou problémov vedúcich k nízkemu záujmu zo strany žiakov ZŠ o OVP na SOŠ v NP „Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami“ bolo definované, že žiakov najviac ovplyvňujú pri voľbe povolania rodičia a škola má minoritný význam vplyvu.

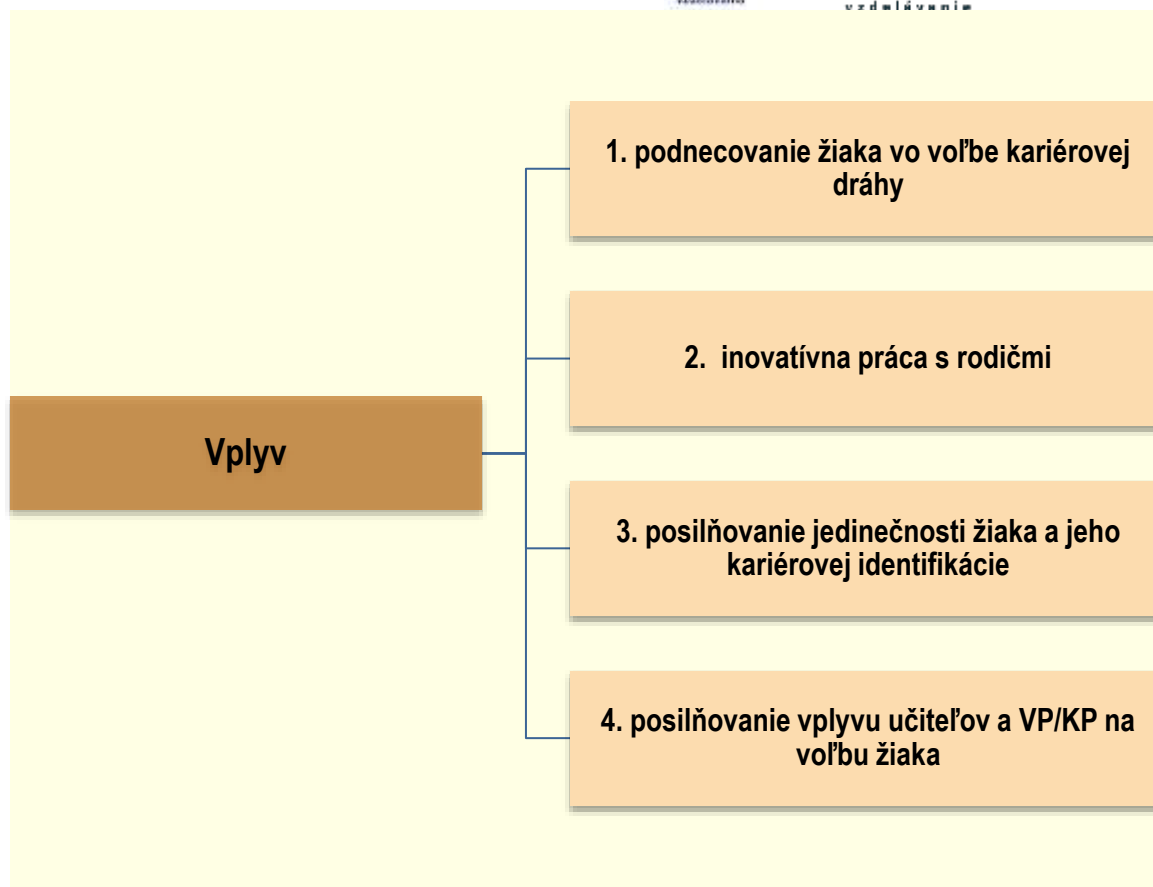
Je veľmi dôležité pri tomto prvku posilňovať vplyv školy, to znamená pedagógov, ktorí môžu poskytovať potrebné informácie a skúsenosti žiakom a ich rodičom tak, aby sa mohli rozhodnúť s ohľadom na záujmy a predpoklady žiaka v súlade s možnosťou uplatnenia sa na trhu práce. Zároveň je dôležité stále posilňovať vplyv rodičov, ktorí sa najviac podieľajú na rozhodovaní žiaka pri voľbe svojho budúceho povolania. To znamená, že obom vplyvným faktorom je potrebné venovať čo najväčší priestor, aby sa žiaci mohli rozhodovať na základe získaných relevantných informácií, skúseností a sebaobrazu svojho nadania a záujmov.

Prečo je dôležitý

- ak sa žiaci rozhodujú pre povolania náhodne, prípadne ak o nich rozhoduje alebo vplýva na ich rozhodnutia niekto iný, nemusí to vystihnúť skutočné záujmy a predpoklady;
- ak žiaci a rodičia nemajú dostatok informácií, skúseností podliehajú vplyvu vyberať si tzv. „atraktívne“ povolania, v ktorých sa žiaci neskôr nemôžu alebo len ťažko uplatňujú vo svete práce;
- drastická zmena v kariérovej dráhe, napr. z právnika na kuchára je mrhanie prostriedkov a energie žiaka, ktorý podľahol vplyvu o tzv. atraktívnych povolaniach.

Čo je potrebné urobiť v prostredí školskej triedy:

- 1) systematicky podnecovať žiaka vo voľbe kariérovej dráhy prostredníctvom individuálnych a skupinových aktivít;
- 2) systematicky a inovatívne pracovať s rodičmi hlavne prostredníctvom triednych učiteľov a vytvárať na vyučovaní zadania kariérovej orientácie, ktoré žiaci riešia spolu s rodičmi;
- 3) systematicky pracovať s rodičmi prostredníctvom aktivít zameraných na prípravu žiakov na povolanie, zapojiť rodičov, žiakov a pedagógov;
- 4) posilňovať jedinečnosť žiaka a eliminovať predsudky voči povolaniam;
- 5) posilňovať vplyv učiteľov všetkých predmetov a VP/KP na voľbu povolania žiaka prostredníctvom zvyšovania ich informovanosti a skúseností s povolaniami, zamestnávateľmi a trhom práce.

3. METÓDY AKTIVIZUJÚCE ŽIAKOV AKO ZÁKLAD PRE PRVKY SPREVÁDZANIA ŽIAKOV NA POVOLANIA

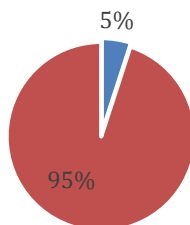
Mnohí žiaci sa celkovo odcudzili akejkolvek práci a práca v triede ich často nebaví. Dokonca aj žiaci s výborným prospechom, z hľadiska hodnotiacich kritérií školy, sa otvorene vyjadrujú, že neradi chodia do školy. Nechť žiakov pracovať sa prenáša aj na učiteľov a učiteľia sú čoraz menej motivovaní. Práca so žiakmi sa učiteľom javí ako náročná a neprináša im radosť. Rodičia sú týmto stavom znepokojení a voči škole prejavujú nespokojnosť, často až príliš nepriateľsky. Celá situácia nepriaznivo pôsobí na rozvoj kompetencií žiakov pre svet práce a je potenciálnou hrozbou nielen pre zamestnateľnosť mladých ľudí, ale aj pre celý slovenský trh práce.

Prvý krok, ako dosiahnuť väčšiu samostatnosť žiakov, je zmeniť vyučovanie orientované na učiteľa na učenie orientované na žiaka. Na to je potrebná:

- priestor na vzájomnú komunikáciu žiakov priamo vo vyučovaní (pomocou pravidiel vzájomnej spolupráce a skupinovej práce žiakov)
- rozvojová spätná väzba (učiteľ žiakom, žiak – žiakovi a žiak učiteľovi)
- priestor na reflexiu učenia a reflexiu praktických skúseností žiaka (pomocou rôznych typov reflexie a písania učebného alebo osobného denníka)

Nevyhnutný predpoklad vzájomnej komunikácie žiakov priamo vo vyučovaní, je vnútorná disciplína žiakov, pomocou odsúhlasených *pravidiel spolupráce*. Na jej dosiahnutie učiteľ sprevádza žiakov pri stanovení a odsúhlasení pravidiel. Po stanovení a odsúhlasení pravidiel spolupráce, učiteľ prestane žiakov napomínať a vyzdvihuje žiakov, ktorí preukázali správne správanie v súlade so stanovenými pravidlami.

VYNALOŽENÁ ENERGIA UČITEĽA PRI ZAVÁDZANÍ PRAVIDIEL

- vynaloženie energie, ktorú musí učiteľ investovať do zavedenia pravidiel v triede- 5%
- vynaloženie energie, ktorú musí učiteľ vyvinúť pre dlhodobé zabezpečenie a udržanie pravidiel- 95%

Až po zavedení pravidiel spolupráce v školskej triede, môžeme v triede postupne vykonať nácvik rozvojovej spätnej väzby, vyučovať s využitím skupinovej práce a reflexie učenia.

Všetky aktivizujúce metódy sú súčasťou vyučovania predmetov / blokov pri sprevádzaní žiakov na povolania a svet práce.

3.1. Metódy stanovenia pravidiel vzájomnej spolupráce žiakov

3.1.a)

Stanovenie pravidiel pomocou správania, ktoré žiakom vadí

Učiteľ rozdá 2 papieriky (obyčajné alebo post-it) a vyzve žiakov, aby každý napísal dve správania / veci, (po jednom na každý papierik), ktoré by nechcel, aby sa v triede vyskytovali alebo diali. Učiteľ upozorní, že je to anonymné.

Papieriky sa vyzbierajú, zamiešajú a znova rozďajú žiakom. Každý žiak prečíta papieriky, ktoré dostal (ak náhodou dostane svoje papieriky, prečíta ich ako kohokoľvek iného – dôležitý je názor všetkých žiakov).

Žiaci navrhnu pravidlá a pri čítaní papierikov učiteľ pohotovo moderuje a kladie otázky, či by takéto pravidlo pomohlo, aby sa správanie, ktoré nám vadí, nevyskytovalo a zhrňa: Žiaci ukladajú / lepia negatívne správania (svoje papieriky pod stanovený typ správania

Dohodnuté pravidlá sa potom vyvesia na stenu, aby boli dobre viditeľné. S pravidlami sa neustále pracuje a využívajú sa na vzájomnú spätnú väzbu, na vyzdvihnutie správania žiakov, ktoré je žiadatelné pre dobrú spoluprácu a pracovnú atmosféru v triede

(Pozn.: negatívne prirodzene priťahuje viac, a preto je pre žiakov ľahšie najprv pomenovať správanie u iných, ktoré im vadí.)

3.1. b)

Stanovenie pravidiel podľa želaní

Učiteľ kladie otázky (v komunitnom kruhu):

„Podľa čoho si vyberáte priateľov? Aké vlastnosti oceňujete?“

„Aké povahové vlastnosti si ceníte najviac u ostatných? Prečo?“

„Ako by sme sa k sebe v našej triede mali správať, aby sa nám tu dobre žilo a pracovalo?“

„Čo by sme mohli podniknúť ako „školská rodina“, aby sa každý mohol ešte lepšie učiť?“

„Opíšte, aké podmienky v triede vám pomáhajú, aby ste sa stali lepšími žiakmi (v porovnaní sám so sebou).“

Na záver sa učiteľ môže žiakov opýtať, aké pravidlá by žiakom pomohli, aby sa v školskej triede tieto ich želania splnili.

Otázky si môže učiteľ vybrať alebo doplniť podľa svojich potrieb. Stanovené pravidlá sa vyvesia na stenu, aby boli dobre viditeľné.

Príklady majú byť jednoduché, a kladné, napr.:

Rešpekt, úcta

Aktívne počúvanie

Zapájanie iných

Osobný najlepší výkon

Poznámka: Sú tri možnosti zavedenia pravidiel v základnej škole:

1. jeden učiteľ v jednej triede
2. v tíme (niekoľko učiteľov)
3. v celej škole

Najúčinnnejšie je, samozrejme, ak sa rovnaké pravidlá zavedú v celej škole a aj rodičia sú o nich informovaní a vedia ako pracovať s pravidlami aj doma.

3.2. Skupinová práca žiakov

3.2. a)

Hlavy dokopy

Metóda, ktorá zapája žiakov do krátkych, neformálnych diskusií. Často sa využíva na bleskové prediskutovanie určitého kratšieho učebného obsahu.

Keď učiteľ prechádza k ďalšiemu obsahu, požiada dvojice alebo štvorice žiakov aby odpovedali na danú otázku, uviedli nejaký príklad alebo aby odhadovali čo sa bude diať ďalej. Najlepšie bleskové diskusie sú, keď si žiaci hovoria o význame alebo užitočnosti určitej časti učebného obsahu alebo vyučovacej hodiny.

Príklady možných otázok do skupín:

“Čo bolo najzrozumiteľnejšie z preberaného obsahu?”

“Čo bolo najmenej zrozumiteľné?”

“Aký má pre teba význam tento (učebný) obsah?”

Učiteľ vymedzí čas pre skupinovú prácu a nakoniec hovorca za skupinu v krátkosti zhrnie diskusiu za skupinu. Ak ide len o dvojice, nemusia odpovedať všetci, stačí zopár dvojíc, ktoré sa dobrovoľne prihlásia.

3.2. b)

Domovské skupiny – začiatok fungovania v pracovných tímoch

Učiteľ na začiatku roka vytvorí skupiny po štyroch žiakoch tak, aby v skupine boli zastúpení rovnomerne chlapci a dievčatá, introvertnejší a extrovertnejší žiaci.

Tieto skupiny učiteľ využíva na pravidelnú reflexiu žiakov (ústne aj písomne), ak má málo času na delenie žiakov do skupín, na riešenie triednych záležitostí, organizovanie a podobne.

Domovské skupiny vytvárajú pocit vyššej dôvery žiakov voči sebe navzájom. Učiteľ na začiatku sleduje, či je skupina zvolená vhodne. Ak sa vyskytnú na začiatku väčšie problémy, môže urobiť zmeny. Drobné konflikty sú súčasťou smerovania k vyspelejšej skupine.

3.2. c)

Kruh komunity

Pomocou tejto metódy sa žiaci učia vyjadrovať sa v skupine. Žiaci vytvoria , kruh, Učiteľ zadá do skupín tému a dá im minútu-dve na premýšľanie a potom začne diskusia. Každý žiak v skupine má najviac dve minúty na vyjadrenie sa k tejto téme a ostatní žiaci ho neprerušujú a každý ho počúva..

Keď sa každý žiak vyjadril, môže začať diskusia. Upozornite žiakov, že vždy majú stavať na tom, čo povedal predchádzajúci žiak, na ktorého reagujú.

Poznámka: Niektorí žiaci môžu mať trému, keď majú vyjadriť svoje myšlienky (alebo na začiatku kruhu komunity to môže byť nezvyk). Učiteľ môže zadať úlohu dvoma spôsobmi:

- každý žiak, ktorý začína hovoriť zopakuje svojimi slovami, čo povedal predchádzajúci žiak - vyžaduje to však dlhší čas;
- žiaci si môžu vybrať: budú vyjadrovať svoje myšlienky, alebo vystihovať myšlienky spolužiaka (zopakovať vlastnými slovami čo povedal niekto zo skupiny – žiaci v skupine sa vopred dohodnú, kto bude hovoriť a kto bude vystihovať myšlienky iného, ktoréhokoľvek spolužiaka v skupine).

3.2. d)

Krúžiace trojice

Pomocou tejto metódy sa žiaci vystriedajú v interakcii s ostatnými žiakmi.

Možno ju využiť pri osvojovaní si učiva a odpovedí na zadania alebo kontrolné otázky.

Žiaci sa rozdelia do trojíc, v trojiciach sa označia ako číslo 1, číslo 2 a číslo 3. Pri prvej otázke alebo zadaní odpovedajú v pôvodných trojiciach, v druhom kole na povel učiteľa: „Odpovedá číslo 2“, si i nájdu nové trojice, aby každá trojica mala zastúpené číslo 1, číslo 2 a číslo 3.

Presun do trojíc je rýchly, možno ho doplniť hudbou alebo odpočítavaním. Aktivita je vhodná ako energizujúce cvičenie a na zvýšenie orientácie a pohotovosti žiakov.

Poznámka: je dôležité, aby mali žiaci dostatočný priestor a žiaci majú dostať na začiatku inštrukcie o bezpečnosti.

3.2. e)

'Skladačka' z expertov

Učiteľ vopred rozdelí učivo na štyri časti a delí žiakov na skupiny expertov v každej zo 4 častí učiva.

Každá skupina expertov sa naučí svoju časť učiva, aby sa každý žiak stal expertom v danom obsahu. Učiteľ potom prerozdelení skupiny, aby boli v každej skupine experti pre všetky štyri časti učiva. Žiaci si navzájom vysvetlia svoje časti učiva.

Poznámka: Táto aktivizujúca metóda je vhodná na zopakovanie učiva, po zložitejšom výklade učiva a podobne.

3.2. f)

Snehová guľa

Táto metóda je určená na postupné spájanie žiakov od dvojíc, do štvoríc, šesťíc.

Žiaci najskôr pracujú vo dvojici, potom sa spoja s ďalšou dvojicou do štvorice, potom do šestice a porovnávajú si alebo dopĺňujú si navzájom riešenia zadaných učebných obsahov alebo úloh..

3.2. g)

Akvárium

Metóda umožňuje žiakom získať zručnosti pozorovania, dávania spätnej väzby a diskusie v skupine

Čelá trieda sa rozdelí na dve skupiny. Jedna skupina vo vnútornom kruhu pracuje (diskutuje) a druhá, vonkajšia skupina, pozoruje žiakov, ktorí pracujú na riešení nejakej úlohy vo vnútornom kruhu.

Vonkajšia skupina pozoruje celú vnútornú skupinu a každý žiak aj jedného spolužiaka, ktorému po skončení práce vnútornej skupiny dáva spätnú väzbu. Skupiny sa potom vymenia – vonkajšia skupina bude pracovať vo vnútri, vnútorná skupina bude pozorovať.

Poznámka:

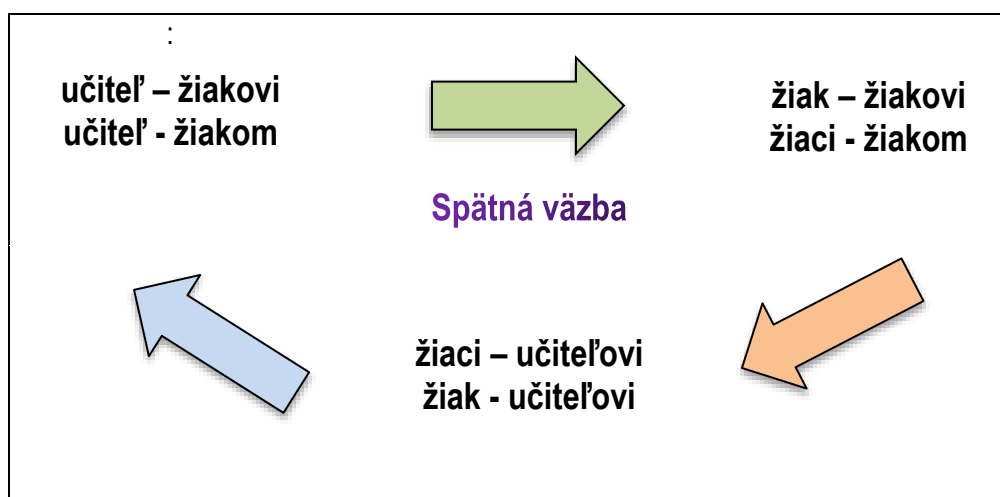
Je dôležité upozorniť žiakov, že vonkajšia skupina má sedieť vo vzdialenosti 1,5 – 2 metre od vnútornej skupiny; každý žiak sedí čelom ku žiakovi, ktorého pozoruje a žiaci vonkajšej skupiny nezasahujú do priebehu činnosti vnútornej skupiny. Vnútorná skupina si má čo najmenej všímať, že je pozorovaná a čo najprirodzenejšie pracovať.

3.3. Spätná väzba ako nástroj podpory učenia a správania

Spätná väzba na podporu učenia je reakcia na to, čo niekto povedal alebo urobil s cieľom poskytnúť možnosť rozvoja. Žiaci často nerozlišujú rozdiel medzi spätnou väzbou a hodnotením. V školskej triede sa často zamieňa za hodnotenie, ktoré najčastejšie vykonáva učiteľ. Ak sa učitelia naučia dávať spätnú väzbu žiakom a naučia aj žiakov dávať si ju navzájom, je významným nástrojom motivácie pre učenie a rozvoj.

Spätná väzba slúži na podporu učenia (jednotlivých) žiakov a ich posúvanie vpred. Keď ju vyjadríme správne, môžeme žiakov podnietiť k výkonom, o ktorých si ani nemysleli, že ich môžu dosiahnuť. Dobrá spätná väzba by mala umožniť žiakovi porozumieť, kde sa nachádza v procese učenia (situácia teraz), uľahčovať cestu k ďalšiemu napredovaniu (proces, postup) a inšpirovať ku konečnému dosiahnutiu výsledku (cieľ).

Spätná väzba by mala byť súčasťou učenia v školskej triede a mali by ju poskytovať všetci navzájom ako to znázorňuje schéma:

Charakteristiky spätnej väzby

- Okamžitá
- Zameraná na správanie,
- Nehodnotiaca, orientovaná na rozvoj

Všeobecné komunikačné zásady pri spätnej väzbe::

1. Pri spätnej väzbe na učenie, nepoužívame vylučovacie a odporovacie spojky *ale*, *avšak*, *no* – namiesto nich použijeme *zlučovacie* spojky: *a*, *a ešte*, *a ešte treba zväžiť...*
2. Nepoužívame ani donucovacie vyjadrenia typu *mal by si*, *musíš...* skôr formulujeme zdôvodnenia: „*keď to urobíš týmto spôsobom, pôjde to ľahšie*“, „*tento postup je potrebné dodržať, inak sa nedopracuješ k správnejmu výsledku...*“, „*čo keby si...*“

3.3. a)

Fakty a hodnotenia

Aktivita je zameraná na rozlišovanie faktov a domnienok. Toto rozlišovanie je základ na poskytovanie objektívnej spätnej väzby.

Učiteľ rozdá pracovný materiál Fakty alebo fikcia. Žiaci si prečítajú text a vo dvojiciach písomne odpovedajú na otázky.

Učiteľ vyhodnotí a na záver doplní výklad pomocou nasledujúcej tabuľky:

Fakty	Hodnotenie/Interpretácia
<i>Konkrétny opis:</i> - farby sa zľiali - chýbajú dva príklady, dva príklady s nesprávnym výsledkom - čas, kvalita, množstvo (opis) <i>Kritériá:</i> - konkrétne meradlá <i>Štandardy:</i> - úroveň požadovanej kvality výkonu žiaka	<i>Negatívne / pozitívne hodnotenie:</i> - nepodarený výkres - nedbanlivo vypracovaná domáca úloha - slabý výkon <i>Onálepkovanie:</i> - trojkár - slabší žiak - jednotkár - nadpriemerný žiak - šikovný žiak

3.3. a) Pracovný list - cvičenie

Prečítajte si, prosím, pozorne nasledujúci príbeh:

Jana je žiačka ôsmeho ročníka. Triedna učiteľka ju požiadala, aby za ňou prišla po vyučovaní do kabinetu fyziky.

Janu obviňujú, že nedokáže vyjsť s niektorými spolužiakmi, nikdy im nepomôže a háda sa s nimi. Spolužiaci sa sťažujú, že nie je ochotná pomôcť slabším žiakom.

O pol hodinu neskôr, v jedálni, všetci vidia, že Jana je netypicky hrubá a rozčúlená a sťažuje sa na úroveň podávanej stravy a úbohú úroveň hygieny (strava bola vedením školy považovaná vždy za vynikajúcu). Na zem padá jej tácka s jedlom, práve keď sa objavuje riaditeľ školy. Jana sa rozplače.

Odpovedajte na otázky a označte ich:

D - domnienka

P - pravda

1. ____ Jana mala rozhovor s triednou učiteľkou.
2. ____ Rozhovor sa odohrával v kabinete fyziky.
3. ____ Ostatní si o Jane myslia, že je neochotná pomôcť slabším spolužiakom.
4. ____ Janu obvinila triedna učiteľka z namyslenosti a požiadala ju, aby lepšie vychádzala so spolužiakmi a aby sa viac venovala slabším spolužiakom.
5. ____ Obvinenia sú také nespravodlivé, že o pol hodinu neskôr si Jana vylieva svoju zlosť na nevinné kuchárky v školskej jedálni.
6. ____ Sťažnosti Jany na úroveň jedla sú neopodstatnené.
7. ____ Jana v hneve hodila na zem tácku s jedlom.
8. ____ Príchod riaditeľa školy signalizuje, že Jana dostane napomenutie.
9. ____ Akonáhle prichádza riaditeľ, Jana si uvedomuje, že situácia sa jej vymkla z rúk a bude to mať pre ňu vážne dôsledky a rozplače sa.

A čo z príbehu vieme na základe faktov a čo sú len domnienky::

1. Jana mala rozhovor s triednou učiteľkou

Domnienka: Nevieme, či sa pohovor naozaj uskutočnil. .(Učiteľka ju len požiadala)

2. Rozhovor sa odohrával v kabinete fyziky.

Domnienka: Nevieme, z textu sa nedá zistiť.

3. Ostatní si o Jane myslia, že je neochotná pomôcť slabším spolužiakom.

Domnienka: Nevieme, či si to myslia všetci spolužiaci, nikto alebo viacerí spolužiaci, či to Jana vie alebo nevie..

4. Janu obvinila triedna učiteľka z namyslenosti a požiadala ju, aby lepšie vychádzala so spolužiakmi a aby sa viac venovala slabším spolužiakom.

Domnienka: Nepravda, toto je len dohad.

5. Obvinenia sú také nespravodlivé, že o pol hodinu neskôr si Jana vylieva svoju zlosť na nevinné kuchárky v školskej jedálni.

Domnienka: nedá sa zistiť, vieme len, že sa Jana sťažuje na jedlo.

6. Sťažnosti Jany na úroveň jedla sú neopodstatnené.

Domnienka: Nevieme, aké jedlo to bolo a či spĺňalo požiadavky

7. Jana v hneve hodila na zem tácku s jedlom.

Domnienka: Nevieme či v hneve, tácka jej mohla vypadnúť. Vieme len že tácka padla.

8. Príchod riaditeľa školy signalizuje, že Jana dostane napomenutie.

Domnienka: riaditeľ mohol prísť do jedálne na obed.

9. Akonáhle prichádza riaditeľ, Jana si uvedomuje, že situácia sa jej vymkla z rúk a bude to mať pre ňu vážne dôsledky a zrúti sa.

Domnienka: nevieme prečo sa Jana rozplakala.

3.3. b)

Typy spätnej väzby

Aktivita je zameraná na získanie komunikačných zručností žiakov pri vzájomnom poskytovaní spätnej väzby v rôznych situáciách: ocenenia spolužiaka, posilnenia správania, nápravy správania alebo vyjadrenia jeho pocitov.

Učiteľ rozdá pracovný materiál Typy spätnej väzby. Žiaci si prečítajú text a môžu si skúšať rôzne vyjadrenia spätnej väzby.

Učiteľ sa pýta: aký typ spätnej väzby by si použil, ak sa spolužiak /-čka:

- nezapája
- príliš hlasno hovorí
- odchádza zo skupiny pri skupinovej práci
- berie si stále slovo, nenechá hovoriť iných
- je ticho, ak sa má k niečomu vyjadriť

3.3. b)**Pracovný list - typy spätnej väzby**Spätná väzba na učenie

Stav teraz (čo žiak(žiačka) robí)	Proces dosahovania / postup	Posilnenie správania / Návrh
Urobil /-a	si si zápis príkladu	ľahšie sa ti príklad vypočíta.
Neurobil / -a	si si zápis	čo keby si ho urobil / -a, aby sa ti príklad ľahšie počítal?

Spätná väzba na správanie:

Základná_

- „Robíš dobre, urobil si dobre.....(opis správania)
- Mohol by si ešte, ešte viac sa zamerať na....(opis správania)“

Spätná väzba s vyjadrením dôsledkov správania:

Správanie	Dôsledky	Náprava / posilnenie
Ked' si sa rozhodol pracovať sám	nevšimol si si ako postupuje skupina a tvoja námaha bola zbytočná	ako to môžeš urobiť nabudúce, keď budete pracovať v skupine?
Ked' si sa podelil so svojim nápadom so skupinou	skupinu to posunulo rýchlejšie k riešeniu	Ako si na to prišiel? Ako to môžeš využiť aj nabudúce?

Spätná väzba s ocenením:

Ocenenie	Správanie	K čomu správanie prispelo
Treba oceniť, Treba vyzdvihnúť (správanie) Bolo veľmi užitočné Bolo cenné, keď....	že si pomohol Romanovi a vysvetlil si mu postup	Roman pochopil a vyriešil správne aj ostatné úlohy.

Spätná väzba situačná:

Je vhodné ju použiť ju miesto napomenutia alebo príkazu.

Opis situácie
Kôš je plný a za chvíľu začne zapáchať
Na lavici máš priveľa vecí, zavádzajú ti.
Na chodbe sú špinavé šľapaje od topánok.
V umývadle tečie voda

Spätná väzba na pocity:

„Vidím, že máš radosť...“

„Poriadne ťa to rozčúlilo....“

„Zdá sa, že ti to je naozaj ľúto...“

SPÄTNÁ VÄZBA ŽIAK ALEBO ŽIACI UČITEĽOVI

Existuje celý súbor metód na zistenie toho, ako postupuje učenie u žiakov, čo vedia a ako premýšľajú o danej téme. Toto poznanie je pre učiteľa kľúčové, aby si vedel pripraviť ďalšie stratégie vyučovania

3.3. c)

Rýchly prieskum ako žiaci porozumeli

- ✓ Päsť a dlaň- Na vyzvanie miery pochopenia konceptu žiaci ukážu päsť (mám to) alebo dlaň (ešte nemám).
- ✓ Palce – hore, nabok, dole na vyjadrenie miery pochopenia
- ✓ Zdvihnuté prsty – od 1: potrebujem značnú pomoc, nechytám sa, 2,3,4,po 5, už to mám, už som to pochopil (-a).
- ✓ Zelená/červená karta Každý žiak má na lavici , kde ju môžete vidieť, obojstrannú kartu – na jednej strane s červeným terčom, na druhej so zeleným. Počas sledovania vášho výkladu ak vás sledujú a rozumejú, karta je obrátená zelenou stranou hore, ak sa stratili, nerozumejú alebo majú otázku, otočia kartu červenou stranou hore.
- ✓ Semafor – zelená – viem to, oranžová – možno to viem, alebo len čiastočne, červená – neviem to. Môže to slúžiť na začiatku vysvetľovania, v strede aj na konci. Môžu to byť 3 lístky rôznej farby, alebo 3 zalaminovaná pásy na krúžku a žiaci ich môžu zdvihnúť kedykoľvek počas hodiny alebo bloku.
- ✓ ANZ Áno (viem, ovládam) - NIE (neviem nerozumiem) - ZAUJÍMAVÉ (čo ma zaujalo)- - skupinová technika na posúdení učenia

SPÄTNÁ VÄZBA ŽIAK ŽIAKOVI

3.3. d)

✓ 3 veci

Žiaci 'pracujú vo dvojiciach na svojom rozvoji, Očísľujú sa číslom 1 a 2. Žiak s číslom 1 si napíše 3 veci, ktoré by mohol viac rozvíjať a jeho spolužiak tiež napíše zoznam troch vecí, o ktorých si myslí, že by si ich jeho partner vo dvojici mohol viac rozvíjať. Potom si navzájom porovnajú svoje zoznamy a žiak si vyberie, dve hlavné veci, na ktoré sa zameria a čo preto urobí. Celý postup sa zopakuje so žiakom číslo 2.

✓ Samolepka

Žiak označí spolužiakovi v jeho práci miesta, ktoré nie je v súlade s kritériami kvality a dá prácu na rozmyšľanie spolužiakovi. Ten sa zamyslí, prečo má na danom mieste lepku, zdôvodní príčinu a prácu vylepší. Pritom sa môže opýtať spolužiaka, či postupuje správne. Sporné prípady môžu prediskutovať s poradcom z inej dvojice.

✓ Zelená a modrá ceruzka

žiak podčiarkuje) v texte (diktát, matematické príklady a pod.) spolužiakovi modrou ceruzkou veci, ktoré podľa neho nie sú správne a zelenou ceruzkou tie časti textu, ktoré sú správne. Potom ukáže spolužiakovi opravený text a spolužiak má zistiť aké pravidlo, princíp nebol dodržaný v texte označenom modrou ceruzkou.

✓ Označte a posuňte ďalej

Žiaci po skončení previerky v skupinách po 4 posunú svoju prácu o jedno doprava v smere hodinových ručičiek. Žiak, ktorý prácu dostane označí jednu vec, ktorá v práci nezodpovedá kvalite a posunie ju ďalej, ak nenájde žiadne miesto na zlepšenie, napíše 0. Keď sa práca vráti pôvodnému žiakovi, opraví si označené miesta, prípadne sa opýta spolužiakov. Posúvanie riadťte povelmi: „posúvame o jedno doprava“, aby ste zachovali rovnaký čas skončenia skupín. Po ukončení označení miest na opravu vymedzte presný čas na opravu označených miest a diskusiu žiakov o označenom texte.

3.4 Reflexia a jej význam pre učenie a utváranie sebaobrazu žiaka

Reflexia

Reflexia učenia, spolupráce, reflexia svojich preferovaných činností a oblastí / predmetov pomáha žiakom pri utváraní obrazu o sebe, svojich záujmoch a nadaní. Žiak si sám utvára obraz o tom, čo ho motivuje a naopak, k čomu nemá vzťah alebo sklon. Môže byť písomná alebo ústna.

Neučíme sa zo skúsenosti, učíme sa zo spätného pohľadu a premýšľania (reflexie) o skúsenosti.“

John Dewey

Typy reflexie:

Reflexívne otázky na učebný obsah:

1. Čo si sa naučil o...
2. Aký zmysel vidíš v...
3. Čo z obsahu sa ti zdalo najťažšie...najľahšie....
4. Ako si o obsahu rozmýšľal, keď si sa sním oboznamoval...
5. Ako si si utriedil informácie...
6. Čo ti pri tom pomáhalo alebo bránilo...
7. Ako ti vyhovoval spôsob učenia daného obsahu...
8. S čím obsah súvisí...
9. Na čo nadväzuje daný obsah...
10. Kde sa obsah využíva v okolitom svete, vo svete práce, v rôznych veciach, zariadeniach a pod.

Otázky na spoluprácu s inými:

1. Ako sme sa navzájom spolupracovali?
2. Ako sme sa počúvali? Podľa čoho to vieme, že sme sa počúvali?
3. Ako sme sa zapájali do diskusie? Kto hovoril najviac?
4. Ako sme pomohli vyjadriť sa iným členom nášho tímu / triedy?
5. Prečo je pri tejto činnosti dôležité umožniť niekomu nezúčastniť sa aktívne, dať „stop“?
6. Ako sa nám postupne podarila diskusia v skupine? Čo pomohlo?
7. Kto komu pomohol alebo niekomu niečo vysvetlil?
8. Ako vám pomohlo vyjadriť sa anonymne (na lístkoch, bez podpísania sa)?
9. Ako sa vám podarilo dodržať 1 minútu na vyjadrenie sa v skupine? Ako skupina pomohla členom dodržať 1 minútu?
10. Aké zručnosti spolupráce sme potrebovali, aby sme dokázali vykonať túto aktivitu?
11. Kto viedol diskusiu alebo aktivitu? Ako ju viedol? Čo robil, čo pomáhalo skupine? Kedy mohol urobiť viac / menej?

Osobná reflexia (prežívanie, správanie a učenie):

1. Ako som sa cítil (-a) počas aktivity?
2. Aký to bol pocit, keď som našiel (-a) riešenie ?
3. Čo som sa naučil (-a) z tejto aktivity o sebe?
4. Ako som sa dokázal (-a) vyjadriť v skupine?
5. Ako som umožnil ostatným vyjadriť sa? Čím som pomohol (-a)?
6. Ako iní prijali moju pomoc?
7. Kedy som potreboval pomoc a ako som dokázal o ňu požiadať?
8. Čo ma na činnosti zaujalo? Čo najviac a čo najmenej?
9. Akú skúsenosť som získal (-a) z vonkajšieho sveta? Čo ma oslovilo?
10. Akú predstavu mám o svojom pracovnom, osobnom živote v súvislosti s touto skúsenosťou?

Reflexia iných a prejavenie uznania iným

1. „Mal (-a) som dobrý pocit, keď si...“
2. „Páčilo sa mi, keď sme...“
3. „Páčilo sa mi, keď si...“
4. „Obdivoval som ťa, keď si ...“
5. „Aj ja, tak ako ty...“
6. „Naučil (-a) som sa od teba...“
7. „Jedna vec, ktorá sa mi páči na našej skupine je...“
8. „Zaujalo ma, keď si sa pozrel na situáciu inak ako ja...“
9. „Pochopil som hneď tvoje riešenie...“
10. „Naozaj si mi pomohol (-a), keď ...“

Reflexia na povolania

1. Aké povolania ťa zaujali v oblasti, ktorú sme preberali?
2. Ako ťa zaujali povolania v danom predmete? Ktoré viac? Ktoré menej?
(www.occupationsguide.sk)
3. Ktoré povolania boli pre teba nové a doteraz si ich nepoznal? (www.Profsme.sk)

AKTIVITY

3.4. a)

Keď si žiaci myslia, že očakávajú konkrétnu, či „správnu“ odpoveď, môžu byť pri odpovediach veľmi pomalí a váhaví. Povzbudte ich, aby povedali, čo si myslia, a prečo si to myslia, a nie je dôležité, či je to „správne“.

Použite skúmajúce otázky ako:

- „Aký postup ste zvolili? Čo si o tom myslíte?“
- „Ako inak by bolo možné k tomu pristupovať?“ V čom by to bolo to iné?

3.4. b)

SEBAREFLEXIA UČENIA NA KONCI VYUČOVANIA ALEBO NA KONCI TÝŽDŇA

Učitelia na konci vyučovania, učebného bloku, alebo v rámci záverečnej komunity na konci týždňa, vyzvú žiakov, aby povedali, ako sa im darilo, čo sa zaujímavé naučili, o čom chcú ešte premýšľať a podobne. Keď sa to robí takto každý deň/týždeň, žiakov to motivuje k tomu, aby premýšľali nad svojím učením.

3.4. c)

LÍSTKY UČENIA

Na konci hodiny/bloku/projektu žiaci vypíšu natlačené lístočky, učiteľ ich pozbiera a na nasledovnej hodine dá spätnú väzbu. Takéto vyplnené lístky si tiež môžu žiaci vlepuvať do učebného denníka:

Čo sme robili?

Ako sme to robili? Prečo ?

Ako to môžem využiť?

Aké otázky mám ešte k tomu?

3.4. d)

OPUŠŤÁKY ALEBO 3-2-1

Na predpripravených lístkoch s tromi otázkami žiaci napíšu na konci hodiny/bloku odpoveď, a odovzdajú vám ich pri odchode z triedy, alebo lístok si vymenia so spolužiakom.

3	Veci, čo som sa dnes naučil (-a)
2	Veci, čo ma zaujali
1	Otázka, ktorú ešte mám

3.4. e)

SEBAHODNOTIACI HÁROK

Pomocou sebahodnotiaceho hárku, zhodnotí každý žiak svoj výkon na vyučovacej hodine vo viacerých čiastkových oblastiach na 10-bodovej škále (0 - najmenej, 10 - najviac). Okrem toho hodnotí svoj celkový pocit z vyučovacej hodiny zakrúžkovaním príslušného emotikonu. Odpovede môžu slúžiť ako orientačná informácia pre učiteľ, ako aj pre následnú analýzu a diskusiu (napr. pri pravidelnej týždennej reflexii učenia - komunite)

Ako som sa sústredil (-a) na učenie?

Ako som spolupracoval (-a) s inými?

Do akej miery som využil (-a) svoje schopnosti?

Ako som porozumel (-a) tomu, čo sme sa učili?

Čomu som neporozumel (-a)?

3.4. f)

DENNÍKY UČENIA

Denník učenia je veľmi užitočný nástroj pre sledovania procesu učenia u žiakov. Je to vlastne dokumentácia plánovania a monitorovania učebného procesu žiaka, vedená žiakom. Denník učebného procesu rozvíja u žiakov schopnosť zámerného plánovania, rozkrokovania plnenia úloh a zároveň posilní u žiaka zodpovednosť za splnenie svojich úloh. Denník môže slúžiť buď len žiakovi samotnému, alebo, po dohode, môže slúžiť ako písomná komunikačná forma medzi učiteľom a žiakom. Len výnimočne- a opäť po dohode- môže do učebného denníka nahliadnuť aj rodič s cieľom podpory učenia (platí tu zásada dôvernosti osobných informácií).

Do denníkov učenia si žiaci môžu vybrať z otázok reflexie s. 29 a s.30.

3.4. g)

REFLEXIA POCITOV

Žiaci sa učia reflektovať a pomenovať svoj pocity:

Čo som v minulom týždni zažil?

Čo s príjemnými pocitmi?

Čo s nepríjemnými pocitmi?

Ako viem spracovať nepríjemné pocity?

Učiteľ vysvetlí žiakom, že je dôležité uvedomiť si, že pociť je len *silná reakcia* na určitú situáciu, podnet a že je možné sa na pocity pozrieť a reflektovať ich, pričom ich spracúvam so zapojením pozorovania a rozumového uváženia.

4. IMPLEMENTÁCIA PRVKOV SMEROVANIA ŽIAKOV NA PRÍPRAVU NA POVOLANIE SO ZAMERANÍM NA ODBORNÉ VZDELÁVANIE A DUÁLNY SYSTÉM VZDELÁVANIA

4. 1 Ukážky vyučovacích predmetov/bloku so zaradením aktivity na podporu prvku informovanosti

4.1.1. Ukážka, téma Drevodom pre 6. ročník (informatika) - ppt

**4.1.2. Ukážka percentuálneho výpočtu motivačného štipendia žiaka v systéme duálneho
vzdelávania pre 8. ročník (občianska výchova, matematika)**

4.1.2.

Aktivita pre 8. ročník

Finančné zabezpečenie žiaka v duálnom systéme vzdelávania

Túto aktivitu Z informácií o finančnom zabezpečení žiaka v duálnom systéme vzdelávania, zadajte žiakom úlohu na percentuálny výpočet štipendia podľa prospechu:

- a) 65 % sumy životného minima podľa osobitného predpisu¹⁾ pri priemernom prospechu žiaka do 1,8 vrátane,
- b) 45 % sumy životného minima pri priemernom prospechu žiaka horšom ako 1,8 do 2,4 vrátane alebo
- c) 25 % sumy životného minima pri priemernom prospechu žiaka horšom ako 2,4 do 3,0 vrátane.

Životné minimum sa upravuje vždy k 1. júlu. Od 1. júla 2017 do 30. júna 2018 je životné minimum 199,48€.

¹⁾ § 2 písm. c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4.1.2.

Finančné zabezpečenie žiaka v duálnom systéme vzdelávania

Pracovný materiál

Žiaci, ktorí sa po skončení základnej školy rozhodnú vstúpiť do systému duálneho vzdelávania dostávajú motivačné štipendium. Výška motivačného štipendia závisí od:

- Prospechu žiaka
- Výšky životného minima

Výšku životného minima stanovuje zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, § 2 písmeno d.²⁾, výška životného minima sa mení každý rok k 1. júlu a platí do 30. júna nasledujúceho roka. Životné minimum možno zistiť na stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny:

<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/zivotne-minimum/>

Vašou úlohou je:

- Pozrieť si zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, § 2, písmeno d,
- Zistiť aktuálnu výšku životného minima a vypočítajte, výšku motivačného štipendia, ktorú dostane žiak v duálnom systéme vzdelávania v tomto školskom roku podľa svojho prospechu:
 - 65 % sumy životného minima podľa osobitného predpisu²⁾ pri priemernom prospechu žiaka do 1,8 vrátane,
 - 45 % sumy životného minima pri priemernom prospechu žiaka horšom ako 1,8 do 2,4 vrátane alebo
 - 25 % sumy životného minima pri priemernom prospechu žiaka horšom ako 2,4 do 3,0 vrátane.

Výška životného minima: _____

Motivačné štipendium žiaka pri priemernom prospechu do 1,8 _____

Motivačné štipendium žiaka pri priemernom prospechu od 1,8 do 2,4 _____

Motivačné štipendium žiaka pri priemernom prospechu od 2,4 do 3,0 _____

(zaokrúhlite na dve desatinné čísla)

²⁾ § 2 písm. c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4.2 Ukážky aktivít prvku informácie bez zaradenia do konkrétnych vyučovacích predmetov

4.2.1. Systém duálneho vzdelávania

*Aktivita vhodná
pre 8. a 9.ročník,
pre 7. ročník
s úpravou textov
pracovných
materiálov*

Túto aktivitu je vhodné zaradiť, ak už žiaci získali základné informácie o systéme duálneho vzdelávania.

Učiteľ pred prácou rozdelí informácie o duálnom systéme vzdelávania na 5 častí (podľa pracovných listov) a žiakov rozdelí na skupiny expertov v každej z 5 častí učiva. Každá skupina expertov sa naučí svoju časť učiva, aby sa každý žiak stal expertom v danom obsahu. Učiteľ potom prerozdelení skupiny, aby boli v každej skupine experti pre všetkých päť častí učiva. Žiaci si navzájom vysvetlia svoje časti učiva:

1. žiak z 1. expertnej skupiny vysvetlí tému: Čo je duálny systém vzdelávania;
2. žiak z 2. expertnej skupiny vysvetlí tému: Postavenie žiaka v systéme duálneho vzdelávania
3. žiak z tretej. expertnej skupiny vysvetlí tému:: Hmotné zabezpečenie žiaka (čo dostáva okrem financií);
4. žiak zo štvrtej. expertnej skupiny vysvetlí tému:: Finančné zabezpečenie žiaka (podnikové štipendium, motivačné štipendium a príjem z
5. žiak zo 4.expertnej skupiny vysvetlí tému:: Príjem žiaka za produktívnu prácu

4.2.2..

Duálne vzdelávania a ako s ním oboznámiť seba a ostatných

Žiaci si nájdu vo svojom regióne zamestnávateľov, ktorí ich zaujímajú a navštívia zamestnávateľa (s rodičom alebo s triednym učiteľom) a zistia s ktorou strednou odbornou školou má zamestnávateľ zmluvu.

Pred návštevou zamestnávateľa sa môžu pripraviť otázky ako novinári alebo reportéri, potom môžu zverejniť svoje poznatky a skúsenosti do newslettera, školského časopisu ako reportáž.

Iná skupina žiakov môže ísť do inej firmy alebo k zamestnávateľovi a žiaci si môžu porovnať svoje poznatky a skúsenosti.

Takisto si žiaci môžu vyhľadať aj zamestnávateľa / živnostníka a oboznámiť sa s prácou živnostníka.

Svoje skúsenosti a zážitky spolu so základnými informáciami o systéme duálneho vzdelávania na základe aktivít 4.1.2.a) a 4.1.2.b) môžu žiaci prezentovať svojim rodičom vo vyhradenom čase na rodičovskom združení. Rodičia môžu získať nové informácie o duálnom vzdelávaní a žiaci sa zdokonaľujú v prezentačných zručnostiach

4.2.1.

Čo je systém duálneho vzdelávania

Pracovný materiál pre 1. expertnú skupinu

Systém duálneho vzdelávania je výnimočný tým, že vytvára partnerský vzťah medzi zamestnávateľom a žiakom, ktorý je definovaný vo forme učebnej zmluvy, ktorá upravuje práva a povinnosti zmluvných strán vo vzťahu k praktickému vyučovaniu žiaka. Ďalším dôležitým aspektom systému duálneho vzdelávania je aj vzťah medzi zamestnávateľom a školou. uzatvorený na zmluvnom základe vo forme zmluvy o duálnom vzdelávaní, ktorá upravuje najmä rozsah, podmienky a koordináciu odborného vzdelávania žiaka s učebnou zmluvou, teda koordináciu teoretického a praktického vyučovania žiaka. Za celé praktické vyučovanie zodpovedá zamestnávateľ, ktorý súčasne znáša všetky náklady spojené s jeho realizáciou.

Praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania sa vykonáva na pracovisku praktického vyučovania u zamestnávateľa. Za pracovisko praktického vyučovania sa považuje organizačná súčasť zamestnávateľa alebo iný priestor, ku ktorému má zamestnávateľ vlastnícke právo alebo užívacie právo a ak mu bolo zároveň vydané osvedčenie o spôsobilosti zamestnávateľa poskytovať praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania (ďalej len osvedčenie). Osvedčenie vydáva na základe žiadosti zamestnávateľa príslušná stavovská alebo profesijná organizácia s vecnou pôsobnosťou k odboru štúdia, v ktorom uskutočňuje zamestnávateľ praktické vyučovanie.

4.2.1.

Postavenie žiaka v systéme duálneho vzdelávania

Pracovný materiál pre 2. expertnú skupinu

Žiak má počas praktického vyučovania práva a povinnosti zamestnanca v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ustanovené podľa osobitného predpisu.³⁾ Úraz žiaka, ktorý vznikol v čase praktického vyučovania u zamestnávateľa sa neposudzuje ako školský úraz, ale ako úraz zamestnanca zamestnávateľa, pričom zamestnávateľ dodržiava rovnaké postupy dané platnou legislatívou pre zamestnancov.

Zamestnávateľ sa pri praktickom vyučovaní mladistvého žiaka riadi aj predpismi, ktoré upravujú prácu mladistvých, v tých oblastiach, ktoré nie sú upravené zákonom o odbornom vzdelávaní a príprave.

Žiak v duálnom vzdelávaní je zmluvným partnerom zamestnávateľa podľa učebnej zmluvy, ktorú uzatvoril so zamestnávateľom. Žiakovi vzniká z učebnej zmluvy právo na prípravu na povolanie. Má právo na finančné a hmotné zabezpečenie podľa podmienok dohodnutých v učebnej zmluve. Žiak má súčasne aj svoje povinnosti, ktorými sú najmä aktívna a včasná účasť na teoretickom vyučovaní v škole a na praktickom vyučovaní u zamestnávateľa. Učebná zmluva súčasne ukladá žiakovi aj povinnosti z oblasti bezpečnosti práce, ochrany majetku zamestnávateľa a pod.

Jedným z najväčších prínosov praktického vyučovania u zamestnávateľa je vplyv reálneho výrobného prostredia na žiaka, ktorý počas praktického vyučovania u zamestnávateľa získa nielen pracovné návyky a zručnosti potrebné k vykonávaniu svojho povolania, ale súčasne získava aj kompetencie k pracovnému uplatneniu sa a kompetencie k riešeniu úloh vo výrobnej činnosti. Rovnako sa žiak naučí komunikovať s kolegami, formulovať presne svoje požiadavky, riadiť sa pokynmi vedúcich pracovníkov a naučí sa spolupracovať s ostatnými pracovníkmi u zamestnávateľa.

³⁾ Zákon č. 124/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

4.2.1.

Hmotné zabezpečenie žiaka (čo dostáva mimo financií)

Pracovný materiál pre 3. expertnú skupinu

Ak žiak vykonáva praktické vyučovanie na pracovisku praktického vyučovania, zamestnávateľ zabezpečí na svoje náklady:

- osobné ochranné pracovné prostriedky pre žiaka a
- posúdenie zdravotnej, zmyslovej a psychologickej spôsobilosti žiaka, ak sa na výkon praktického vyučovania jej posúdenie vyžaduje (nie posúdenie zdravotnej spôsobilosti žiaka, ktoré sa uvádza na prihláške na štúdium na strednej škole).
- stravovanie.

Zamestnávateľ, ktorý poskytuje praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania, uhrádza žiakovi zo svojich prostriedkov náklady na stravovanie žiaka počas praktického vyučovania vo výške ustanovenej osobitným predpisom.⁴⁾

Zamestnávateľ, ktorý poskytuje praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania, môže uhrádzať žiakovi zo svojich prostriedkov náklady na:

- ubytovanie žiaka v školskom internáte⁵⁾ a
- cestovné náhrady⁶⁾ za dopravu z miesta trvalého bydliska do strednej odbornej školy, miesta výkonu praktického vyučovania a školského internátu a späť a zo školského internátu do strednej odbornej školy a miesta výkonu praktického vyučovania a späť. http://www.potrebyovp.sk/dv_ziak

Finančné zabezpečenie žiaka – motivačné štipendium

Pracovný materiál pre 4. expertnú skupinu

4.2.1.

Žiakovi, ktorý sa pripravuje na povolanie, skupinu povolání alebo odborných činností v študijnom odbore alebo v učebnom odbore zaradenom do zoznamu študijných odborov a učebných odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce, sa poskytuje motivačné štipendium z prostriedkov štátneho rozpočtu. Motivačné štipendium vypláca škola obdobným postupom ako sociálne štipendium. Škola vypláca žiakovi motivačné štipendium bez podávania žiadosti zo strany žiaka. Žiak je povinný škole poskytnúť údaje potrebné na vyplatenie štipendia na bankový účet žiaka alebo jeho zákonného zástupcu. Maloletý žiak poskytuje uvedené informácie prostredníctvom svojho zákonného zástupcu.

Motivačné štipendium sa žiakovi poskytuje mesačne v období školského vyučovania vo výške:

- 65 % sumy životného minima podľa osobitného predpisu⁷⁾ pri priemernom prospechu žiaka do 1,8 vrátane,
- 45 % sumy životného minima pri priemernom prospechu žiaka horšom ako 1,8 do 2,4 vrátane alebo
- 25 % sumy životného minima pri priemernom prospechu žiaka horšom ako 2,4 do 3,0 vrátane.

Priemerný prospech žiaka v 1. polroku 1. ročníka sa určí podľa vysvedčenia za druhý polrok ZŠ.

⁴⁾ § 152 ods. 3 a 8 Zákonníka práce.

⁵⁾ § 117 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení zákona č. 462/2008 Z. z.

⁶⁾ Zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

⁷⁾ § 2 písm. c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4.2.1.

Finančné zabezpečenie žiaka – odmena za produktívnu prácu *Pracovný materiál pre 5. expertnú skupinu*

Žiakovi, ktorý na praktickom vyučovaní vykonáva produktívnu prácu, poskytuje zamestnávateľ odmenu za produktívnu prácu. Odmenu za produktívnu prácu zamestnávateľ poskytuje za každú hodinu vykonanej produktívnej práce vo výške 50 % až 100 % z hodinovej minimálnej mzdy;⁸⁾ pri určovaní jej výšky zamestnávateľ sa zohľadňuje aj kvalita práce a správanie žiaka podľa interných pravidiel pre poskytovanie odmeny za produktívnu prácu, vydaných zamestnávateľom.

Ak žiak vykonáva produktívnu prácu na praktickom vyučovaní v dielni na základe využitia možnosti zamestnávateľa dohodnúť so školou v zmluve o duálnom vzdelávaní výkon praktického vyučovania v dielni školy do 40 % celkového rozsahu praktického vyučovania, odmena za produktívnu prácu sa uhrádza z prostriedkov zamestnávateľa. Obdobne sa postupuje, ak žiak praktické vyučovanie vykonáva u iného zamestnávateľa.

Podnikové štipendium sa poskytuje mesačne v období školského vyučovania najviac do výšky štvornásobku sumy životného minima. Pri určovaní výšky podnikového štipendia sa prihliada najmä na dosiahnutý prospech žiaka na praktickom vyučovaní a jeho pravidelnú účasť na praktickom vyučovaní.

Finančné zabezpečenie žiaka v SDV môže zamestnávateľ upraviť podľa svojich pravidiel.

⁸⁾ § 2 ods. 2 zákona č. 663/2007 Z. z.

4.2.2. Systém duálneho vzdelávania a ako oboznámiť ostatných

Žiaci si nájdu vo svojom regióne zamestnávateľov, ktorí ich zaujímajú a navštívia zamestnávateľa (s rodičom alebo s triednym učiteľom) a zistia s ktorou strednou odbornou školou má zamestnávateľ zmluvu.

Pred návštevou zamestnávateľa sa môžu pripraviť otázky ako novinári alebo reportéri, potom môžu zverejniť svoje poznatky a skúsenosti do newslettera, školského časopisu ako reportáž.

Iná skupina žiakov môže ísť do inej firmy alebo k zamestnávateľovi a žiaci si môžu porovnať svoje poznatky a skúsenosti.

Takisto si žiaci môžu vyhľadať aj zamestnávateľa / živnostníka a oboznámiť sa s prácou živnostníka.

Svoje skúsenosti a zážitky spolu so základnými informáciami o systéme duálneho vzdelávania na základe aktivít 4.1.2.a) a 4.1.2.b) môžu žiaci prezentovať svojim rodičom vo vyhradenom čase na rodičovskom združení. Rodičia môžu získať nové informácie o duálnom vzdelávaní a žiaci sa zdokonaľujú v prezentačných zručnostiach.

4.2.3. Porovnanie systému vzdelávania v bežnej strednej odbornej škole a v duálnom vzdelávaní

Aktivita vhodná pre
9. ročník.

Ak majú žiaci
základné
informácie
o duálnom
vzdelávaní aj pre 8.
ročník, prípadne aj
7. ročník.

Žiaci si najskôr vyplnia prázdnu tabuľku – pracovný materiál 4.1.4. vypíšu len to, o čom majú doteraz informácie.

Potom im rozdajte vyplnenú tabuľku a nech si vo dvojiciach porovnajú svoju tabuľku s vyplnenou tabuľkou.

Nechajte im čas približne 5 – 10 minút a potom im kladte otázky:

- Čo ste už vedeli o systéme duálneho vzdelávania
- O čom ste doteraz nemali informácie?
- Čo vás prekvapilo?
- V čom vidíte výhody alebo nevýhody duálneho vzdelávania?:

Ak využijete túto aktivitu pre nižšie ročníky, zvolte opačný postup: najprv žiakom dajte vyplnenú tabuľku, vysvetlite im a potom ich dajte do dvojíc a zadajte aktivitu:

„Preskúšaj sa“

S prázdnu tabuľkou, ktorú žiaci vyplnia. Po vyplnení prediskutujte so žiakmi ešte raz náročnejšie informácie.

4.2.4.

Aktivita vhodná pre 9. ročník.

Ak majú žiaci základné informácie o duálnom vzdelávaní aj pre 8. ročník, prípadne aj 7. ročník.

Porovnanie systému vzdelávania v bežnej strednej odbornej škole a v duálnom vzdelávaní

Žiaci si najskôr vyplnia prázdnu tabuľku – pracovný materiál 4.1.4. vypíšu len to, o čom majú doteraz informácie.

Potom im rozdajte vyplnenú tabuľku a nech si vo dvojiciach porovnávajú svoju tabuľku s vyplnenou tabuľkou.

Nechajte im čas približne 5 – 10 minút a potom im kladte otázky:

- Čo ste už vedeli o systéme duálneho vzdelávania
- O čom ste doteraz nemali informácie?
- Čo vás prekvapilo?
- V čom vidíte výhody alebo nevýhody duálneho vzdelávania?:

Ak využijete túto aktivitu pre nižšie ročníky, zvolte opačný postup: najprv žiakom dajte vyplnenú tabuľku, vysvetlite im a potom ich dajte do dvojíc a zadajte aktivitu:

„Preskúšaj sa“

S prázdnu tabuľkou, ktorú žiaci vyplnia. Po vyplnení prediskutujte so žiakmi ešte raz náročnejšie informácie.

4.2.5**Porovnanie vzdelávania v bežnej strednej škole a v duálnom vzdelávaní***Pracovný materiál*

Oblasť porovnania	Školský systém - Praktické vyučovanie v škole	Systém duálneho vzdelávania - Teoretické vyučovanie v škole, - Praktické vyučovanie u zamestnávateľa (od 1. ročníka štúdia)
<i>Ponuka odborov štúdia</i>		
<i>Prijímanie žiakov Prijímanie žakov</i>		
<i>Tvorba vzdelávacieho programu</i>		
<i>Právny vzťah upravujúci vzdelávanie žiaka</i>		
<i>Miesto praktického vyučovania</i>		
<i>Forma výučby praktického vyučovania</i>		
<i>Vyučujúci praktického vyučovania</i>		
<i>Nácvik a získavanie návykov, zručností a kompetencií</i>		

4.2.5.**Porovnanie vzdelávania v bežnej strednej škole a v duálnom vzdelávaní**

Pracovný materiál

Oblasť porovnania	Školský systém - Praktické vyučovanie v škole	Systém duálneho vzdelávania - Teoretické vyučovanie v škole, - Praktické vyučovanie u zamestnávateľa (od 1. ročníka štúdia)
Ponuka odborov štúdia	- podľa zoznamu odborov štúdia - Zoznam odborov štúdia schvaľuje zriaďovateľ školy.	✓ Zamestnávateľ zverejňuje svoje údaje a kontakty, počty žiakov na vlastnom webe a na www.potrebyovp.sk.
Prijímanie žiakov	- Prijímanie žiakov na základe prijímacej skúšky (pri 2/3-roč. učebných odboroch aj bez prijímacej skúšky). - O prijatí žiaka do 1. roč. štúdia rozhoduje riaditeľ školy na základe výsledkov prijímacej skúšky	✓ Zamestnávateľ vykoná výber z uchádzačov, ktorí sa prihlásili. Po úspešnom vykonaní prijímacej skúšky je žiak prijatý na školu a zaradený do systému duálneho vzdelávania ✓ Žiak po prijatí na štúdium uzatvorí so zamestnávateľom učebnú zmluvu
Tvorba vzdelávacieho programu	- ŠVP spracovávajú PZ školy. - SOŠ prerokuje ŠVP pre odborné vzdelávanie a prípravu s príslušnou stavovskou organizáciou/profesijnou organizáciou a tiež so zamestnávateľom, s kt. má uzatvorenú zmluvu o poskytovaní praktického vyučovania.	✓ Vzdelávací program spracováva pracovná skupina, ktorej členmi sú odborníci zamestnanci zamestnávateľa a pedagogickí zamestnanci školy.
Právny vzťah upravujúci vzdelávanie žiaka	- Práva a povinnosti žiaka upravuje školský poriadok	✓ Učebná zmluva medzi zamestnávateľom a žiakom.*
Miesto praktického vyučovania	- Dielňa v škole, vo svojich priestoroch alebo až v posledných ročníkoch u zamestnávateľov.	✓ U zamestnávateľa, so súhlasom zamestnávateľa aj v dielni zmluvnej školy, alebo u iného zamestnávateľa, ktorý je certifikovaný v SDV
Forma výučby praktického vyučovania	- Skupinová forma (v závislosti od odboru štúdia väčšinou 5 až 15 žiakov).	✓ Najmä individuálna forma pod vedením inštruktora (max. 3 žiaci na inštruktora)
Vyučujúci praktického vyučovania	- Majster odbornej výchovy, zamestnanec školy.	✓ Inštruktor praktického vyučovania, majster odbornej výchovy
Nácvik a získavanie návykov, zručností a kompetencií	- Najmä prostredníctvom cvičných prác v škole.	✓ Najmä v reálnych podmienkach výroby u zamestnávateľa formou produktívnych prác. V nižších ročníkoch aj s využitím cvičných prác.

4.2.6.

Akú kariérovú dráhu môže mať žiak v duálnom systéme vzdelávania

Aktivita vhodná pre 9. ročník.

Ak majú žiaci základné informácie o duálnom vzdelávaní aj pre 8. ročník, prípadne aj pre 7. ročník.

Žiaci sa najskôr oboznámia s pojmom kariérová dráha (je to postupný rozvoj svojho pracovného života v súlade so svojimi záujmami). Potom si prečítajú pracovný materiál 4.2.7. o Ňom nasleduje diskusia o tom čo je kariérová dráha.

Porozmýšľajú, ako by chceli naštartovať svoju kariérovú dráhu a urobia si v tabuľke čiaru svojej želanej kariérovej dráhy.

4.2.7.

Kariérová dráha žiaka

Pracovný materiál

Duálne vzdelávanie				Odborné školy		Gymnázium			Zamestnanie
Praktické vzdelávanie priamo vo firme				Teoretické vzdelávanie s krátkym praktickým výcvikom		Teoretické vzdelávanie			Manuálna práca alebo pomocné práce
Praktické zvládnutie povolania vo firme				Maturitná teoretická skúška		Maturitná teoretická skúška			
Príprava na ďalšie povolanie vo firme	Postúpenie na manažérsku pozíciu	Ďalšie štúdium	Vysoká škola	Vysoká škola	Zamestnanie	Vysoká škola	Zamestnanie		
Maturitná skúška				Zamestnanie sa vo firme ako odborník / špecialista	Postúpenie na manažérsku pozíciu vo firme	Výskum alebo samostatné podnikanie	Zamestnanie sa vo firme / organizácii	Výskum	Samostatné podnikanie
Vysoká škola									
Zamestnanie sa vo firme ako odborník / špecialista	Postúpenie na manažérsku pozíciu vo firme	Výskum alebo samostatné podnikanie							

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.“

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

--	--	--	--

5. PODPORNÉ ZDROJE (NÁSTROJE) PRE IMPLEMENTÁCIU PRVKOV SMEROVANIA ŽIAKOV NA ODBORNÉ VZDELÁVANIE A PRÍPRAVU

Základné doplňujúce zdroje:

1. Manuál pre organizáciu nových foriem smerovania žiakov ZŠ na povolania
2. Katalóg pracovných pozícií a nárokov na ne pre účely profesijnej orientácie

Webové stránky:

	Názov stránky	Obsah stránky
1.	www.profsme.sk	- Nástroj pre identifikáciu potenciálu orientácie žiakov základných škôl (ZŠ) na odborné vzdelávanie a prípravu (OVP) na stredných odborných školách (SOŠ) - Určený pre PZ ZŠ s poskytnutou licenciou - Voľne dostupný prehľad učebných miest - Voľne dostupný Katalóg pracovných pozícií a nárokov na ne pre účely profesijnej orientácie
2.	www.potrebyovp.sk	- prehľad učebných miest pre SDV, sieť SOŠ - mapa zamestnaní - informácie o duálnom vzdelávaní, o vstupe do duálneho vzdelávania - informácie o zamestnávateľoch zapojených do systému duálneho vzdelávania - informácie o možnostiach kariéry
3.	www.dualnysystem.sk	- informácie k národnému projektu „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP“ - informácie o systéme duálneho vzdelávania pre žiakov a ich rodičov, dôležité termíny v rámci krokov žiaka pre vstup do SDV - zoznam škôl a odborov vzdelávania v SDV - informácie pre zamestnávateľov v SDV - predstavenie niektorých vybraných povolání v rámci kampane Moja práca má zmysel - Newsletter
4.	www.sustavapovolani.sk	- register zamestnaní (informácie o zamestnaniach) - register kompetencií (po prihlásení sa na stránke)
5.	www.istp.sk	- prehľad voľných pracovných miest - možnosť poradiť sa s výberom školy, alebo študijným odborom - Kartotéka povolání – informácie o povolaniach - možnosť vytvoriť si životopis - možnosť otestovať sa (nutné sa zaregistrovať)
6.	www.corobim.sk	- videoknižnica povolání - rebríček najžiadanejších profesií pre 21. storočie - videopredstavenie niektorých zamestnávateľov

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.“

		- blog - test Spoznaj svoju budúcu profesiu (42 otázok kategorizovaných do 7 dimenzií kariérnej orientácie) – možnosť voľne sa otestovať
7.	www.riasec.sk	- možnosť urobiť si kratší alebo dlhší test osobnosti, ktorý vychádza z teórie voľby povolania na základe typu osobnosti (pre vyhodnotenie testu je potrebné sa zaregistrovať)
Ďalšie stránky: http://www.upsvar.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2018.html?page_id=771790 http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/publikacie-casopisy.../zistovanie-kvalifikovanosti/prehľad-strednych-skol.html?page_id=9574		

6.PLÁN IMPLEMENTÁCIE PRVKOV SPREVÁDZANIA ŽIAKOV NA PRÍPRAVU NA POVOLANIE (so zameraním sa na OVP a SDV)

PEDAGOGICKÝ ZAMESTNANEC:

ROČNÍK:

TRIEDA:

	PRVOK / PRVKY	AKTIVITA/ vlastná aktivita	AKTIVIZUJÚCA METÓDA	ZREALIZOVANÉ dátum realizácie
September		3.1.	3.1.a)	
		3.3.	3.2.d)	
		4.1.3.	3.4.b)	
		4.2.1..	3.4.c)	
Október		Názov vlastnej aktivity	3.2.b)	
		.		
November				
December				
Január				
Február				
Marec				
Apríl				
Máj				

VÝCHOVNÝ / KARIÉROVÝ PORADCA

Základná škola: _____

IMPLEMENTÁCIA PRVKOV NA ŠKOLE – MESAČNÁ SPRÁVA

	Prvok/metóda	Aktivizujúca metóda	Dátum realizácie	Ročník/trieda	Predmet/blok / iná aktivita
september				6.A	
október					
november					
december					

január					
február					
marec					
apríl					

máj					

Použitá literatúra a zdroje:

1. Counselling for Career Guides, Unit 8, www.UMICEF.org
2. Gibbs, J.: Kmene proces pre sociálny rozvoj a kooperatívne učenie, Arimes 1994, 243 s.
3. Watts, A.J.: Career Guidance and orientation, chapter 7, s. 239 – 273
4. The Third International Congress on Technical and Vocational Training, Shanghai 2012, Revised Recommendations on TVET, Special Virtual Conference, April 1 – 14, UNEVOC e-forum
5. Cripe, Edward J a Mansfield, Richard S.: *The Value-Added Employee*, Workitect Inc.
6. Analýza problémov vedúcich k nízkemu záujmu zo strany žiakov ZŠ o OVP na SOŠ, Národný projekt: „Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami“, Bratislava 2014
7. The Guide of Employability, OCR publications, Kent 2012
8. Štátny vzdelávací program pre druhý stupeň základnej školy v Slovenskej republike, ISCED II – nižšie stredné vzdelávanie, Štátny pedagogický ústav Bratislava
9. Inovovaný štátny vzdelávací program pre druhý stupeň základnej školy v Slovenskej republike, ISCED II – nižšie stredné vzdelávanie, Štátny pedagogický ústav Bratislava
10. Pearsonová, S.: Nástroje pre občianstvo a život, Asociácia S. Kovalokovej, Bratislava 2014, 277 s.
11. Canfield, J, a Wells, H.C.: Hry pro zlepšení motivace a sebaopojtí žáků, Portal 1995, 196 s.
12. Fisher, R.: Učíme děti myslet a učit se, Portál 1997, 172 s.